

TÜRKİYE'DE KİMYA ENDÜSTRİSİ

İthal Edilen Kimyasallar

İhraç Edilen Kimyasallar

Kimya Temelli Meslekler

KİMYA SEKTÖRÜ :

Kimya sektörü ürünleri oldukça geniş bir ürün yelpazesine sahiptir. Sektör; mineral yakıtlar/yağlar, inorganik kimyasallar, organik Kimyasallar, eczacılık, gübre, boya, macun, vernik, parfümeri ve kozmetik, sabun, albüminoid madde, barut, patlayıcı madde, fotoğrafçılık, sinemacılık eşyası, muhtelif kimyasallar, plastik ve plastikten mamul eşya ve kauçuk ve kauçuktan eşya ürünlerini kapsamaktadır.

Kimya sanayi, pek çok sektöre ara mal ve hammadde temin eden bir sanayi dalı olarak, gerek üretim gerekse de dış ticarete önemli bir role sahiptir. Kimya sektöründen ham madde kullanılmaksızın üretilen çok az sayıda ürün bulunmaktadır. Bu kapsamda; tarım ilaçları, sentetik gübreler, veteriner ilaçları, sentetik elyaflar, sabun, deterjan, temizleyiciler, plastik ham maddeleri, beşeri ilaç sanayi, kozmetik sanayi, boya, yardımcı maddeler, deri, tekstil, inşaat (boru, levha, kapı, pencere vb.) yapıştırıcı, derz, dolgu maddeleri, izolasyon malzemeleri, fotoğraf malzemeleri, barut ve patlayıcılar gibi birçok sanayi alanına nihai ve ara ürün sağlamaktadır.

Kimya ürünleri içerisinde ticarete en çok konu olan petrokimya ürünlerinin ana maddesi, ham petrolden üretilen ürünlerden biri olan "nafta"dır. Süreç, ham petrolden naftanın ve LPG'nin, bunlardan da etilen, propilen, benzen, paraksilen vb ürünlerin üretilmesi ve bu maddelerden de alçak yoğunluklu polietilen (AYPE), yüksek yoğunluklu polietilen (YYPE), polipropilen gibi plastik, kauçuk vb sektörlerin hammaddesinin üretilmesi şeklinde gerçekleşmektedir.

TÜRKİYE'DE KİMYA SEKTÖRÜ

Türk kimya endüstrisi, ağırlıklı olarak petrokimya, sabun, deterjan, gübre, ilaç, boya-vernik, sentetik elyaf, soda gibi çeşitli kimyasal hammadde ve tüketim ürünlerinin üretiminin gerçekleştirildiği tesislerden oluşmaktadır. Sektörde faaliyet gösteren firmalar ölçek ve sermaye kaynakları açısından farklılık göstermektedir. Sektörde faaliyet gösteren firmaların önemli bir kısmı küçük ve orta ölçekli işletmelerden oluşmakla birlikte, büyük ölçekli firmalar ile çok uluslu şirketler de faaliyet göstermektedir.

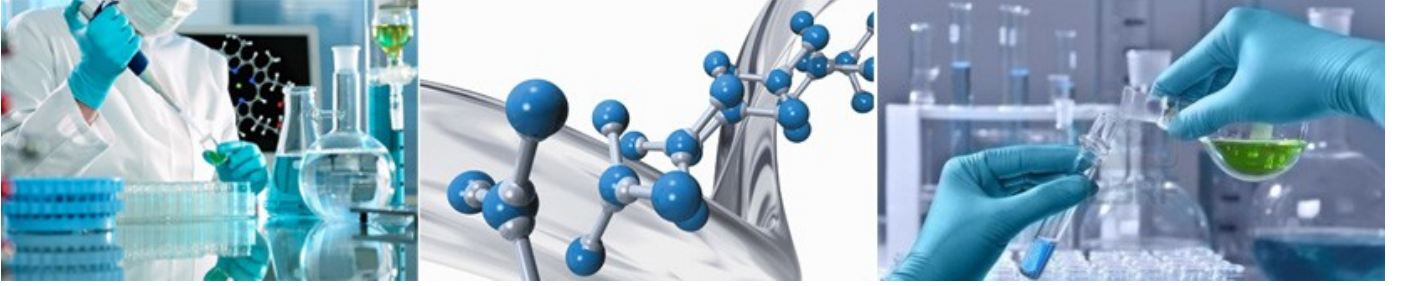
Hakan ARSLAN /Yalova

Kimya sektörü ithalata bağımlı bir sektördür. Kullanılan hammaddenin yüzde 70'i ithal edilmekte, %30'u ise yerli üretimle karşılanmaktadır.

Plastik üretimin ana girdisi %90 oranında petrokimya sektöründen sağlanmaktadır. Petrokimya sektörü ise büyük ölçekli, sermaye ve teknoloji yoğun bir sektördür. Plastik ve kauçuk sektörü %90'ın üzerinde ithalata bağımlı bir sektördür.

Kimya Sanayi, lojistik önemi açısından çoğunlukla ülkenin kıyı bölgelerinde lokalize olmuştur. Petrol ve petrol ürünleri, deterjan, sabun, ilaç kimyasalları, boya gibi ürünleri üreten kimya firmalarının çoğu Marmara Bölgesinin üç büyük sanayi ili olan İstanbul, Kocaeli ve Sakarya'da, Ege Bölgesinde İzmir'de yerleşim gösterirken, gübre ve petrol ürünleri firmalarının çoğu Akdeniz Bölgesinde toplanmıştır. Ayrıca Akdeniz bölgesinde ana ham maddelerden olan soda, bikromat gibi önemli üretim merkezleri de bulunmaktadır. Karadeniz Bölgesi'nde ise gübre fabrikaları göze çarpmaktadır.

Kimya sektöründe yaklaşık 2600 kimyasal madde ve müstahzarları üretilmekte ve bu üretimlerde kullanılan yöntem ve teknolojilerin bir kısmı küresel rekabete ayak uydurabilecek seviyededir. Ancak, plastik sektöründe plastik hammaddede yerli üretimin yetersiz oluşu, deterjan, temizlik ürünleri, sabun, tabii kauçuk gibi sektörlerde hammadde açısından dışa bağımlı olması sektörün gelişimi için önemli bir engeldir.

Türkiye'deki en büyük petrokimya şirketi eskiden bir kamu kuruluşu olan ve 2007 yılında özelleştirilen Petkim'dir. Petkim'in öz sermayesinin % 51'i 2,04 milyar ABD doları bedelle Socar-Turcas tarafından satın alınmıştır. Şirketin % 10'u hâlen Özelleştirme İdaresi Başkanlığı'na aittir ve kalan % 39 hissesi ise İstanbul Menkul Kıymetler Borsası'nda halka açık olarak işlem görmektedir. Petkim'in İzmir'deki Aliğa petrokimya tesisinin yıllık kapasitesi 3,2 milyon tondur. Petkim'in ürün yelpazesi içinde LDPE, HDPE, PVC ve PP ürünleri, masterbatch'ler, elyaf ve aromatikler yer almaktadır. Bu ürünler inşaat, elektrik, elektronik, ambalaj, tekstil ve ayrıca tıp, boya, deterjan ve kozmetik sektörleri açısından önem taşımaktadır.

PETKİM

TÜPRAŞ

TÜRKİYE'DE DIŞ TİCARET İHRACAT

Kimya Sektörü İhracatımız (Bin ABD \$)

ÜRÜN	2013	2014	2015	14/15 Değişim (%)	2015 Pay (%)
Mineral Yakıtlar/Yağlar	6.441.158	5.801.945	4.211.055	-27,4	25,5
İnorganik Kimyasal	1.199.165	1.321.145	1.249.078	-5,5	7,6
Organik Kimyasallar	598.460	534.080	474.102	-11,2	2,9
Eczacılık Ürünleri	754.085	806.552	878.819	9,0	5,3
Gübreler	98.501	151.429	134.736	-11,0	0,8
Boya, Macun, Vernik	764.472	771.222	681.232	-11,7	4,1
Parfümeri, Kozmetik	705.871	772.111	695.769	-9,9	4,2
Sabunlar	915.527	1.017.463	868.990	-14,6	5,3
Albüminoid Madde	197.167	181.793	175.670	-3,4	1,1
Barut, Patlayıcı Madde	23.963	28.563	30.264	6,0	0,2
Fotoğrafçılık, Sinemacılık Eşyası	26.296	18.746	12.527	-33,2	0,1
Muhtelif Kimyasallar	554.767	593.798	546.497	-8,0	3,3
Plastik Ve Plastikten Mamul Eşya	5.608.724	6.099.728	5.371.206	-11,9	32,5
Kauçuk Ve Kauçuktan Eşya	1.298.745	1.426.829	1.178.369	-17,4	7,1
Toplam	19.186.901	19.525.404	16.508.314	-15,5	100,0

Ünelere Göre Kimya Sektörü İhracatımız (Bin ABD \$)

Sıra	Ülke Adı	2013	2014	2015	14/15 Değişim (%)	2015 Pay (%)
1	Irak	1.272.079	1.124.201	972.424	-13,5	5,9
2	Mısır	1.469.259	1.218.853	954.350	-21,7	5,8
3	Almanya	989.389	1.056.738	884.439	-16,3	5,4
4	BAE	708.996	683.107	757.227	10,9	4,6
5	İtalya	636.676	725.142	601.238	-17,1	3,6
6	Suudi Arabistan	216.203	413.375	510.601	23,5	3,1
7	İran	646.033	630.646	502.830	-20,3	3,0
8	Birleşik Krallık	546.796	594.294	498.993	-16,0	3,0
9	İspanya	609.240	561.315	498.105	-11,3	3,0
10	Rusya	796.088	782.669	480.336	-38,6	2,9
11	Azerbaycan	564.536	567.351	418.902	-26,2	2,5
12	Kıbrıs	517.487	60	413.739	689465,0	2,5
13	ABD	472.738	455.415	395.916	-13,1	2,4
14	Hollanda	611.645	360.886	361.243	0,1	2,2
15	Malta	599.003	842.184	358.373	-57,4	2,2
Liste Toplamı		10.656.168	10.016.236	8.608.716	-14,1	52,1
Genel Toplam		19.186.901	19.525.404	16.508.314	-15,5	100,0

TÜRKİYE'DE DIŞ TİCARET İTHALAT

Kimya Sektörü İthalatımız (Bin ABD \$)

ÜRÜN	2013	2014	2015	14/15 Değişim (%)	2015 Pay (%)
Mineral Yakıtlar/Yağlar	18.850.875	18.782.437	11.009.438	-41,4	25,6
İnorganik Kimyasal	1.592.956	1.593.630	1.388.778	-12,9	3,2
Organik Kimyasallar	5.314.064	5.832.864	4.715.576	-19,2	11,0
Eczacılık Ürünleri	4.151.045	4.428.133	4.296.427	-3,0	10,0
Gübreler	1.492.105	1.470.997	1.250.915	-15,0	2,9
Boya,Macun, Vernik	1.965.998	2.122.896	1.808.600	-14,8	4,2
Parfümeri, Kozmetik	1.141.574	1.191.588	1.101.900	-7,5	2,6
Sabunlar	870.829	876.350	779.414	-11,1	1,8
Albüminoid Madde	527.729	552.579	466.037	-15,7	1,1
Barut,Patlayıcı Madde	55.176	60.323	55.052	-8,7	0,1
Fotoğrafçılık, Sinemacılık Eşyası	214.880	193.671	156.804	-19,0	0,4
Muhtelif Kimyasallar	2.123.678	2.276.115	2.049.324	-10,0	4,8
Plastik Ve Plastikten Mamul Eşya	13.881.017	14.150.702	12.268.290	-13,3	28,5
Kauçuk Ve Kauçuktan Eşya	1.981.781	1.868.339	1.645.539	-11,9	3,8
Toplam	54.163.707	55.400.624	42.992.094	-22,4	100,0

Ülkelere Göre Kimya Sektörü İthalatımız (Bin ABD \$)

Sıra	Ülke Adı	2013	2014	2015	14/15 Değişim (%)	2015 Pay (%)
1	Almanya	4.810.593	4.698.413	4.190.180	-10,8	9,7
2	Rusya	6.039.394	5.786.038	3.612.070	-37,6	8,4
3	İtalya	3.875.555	3.465.308	2.753.041	-20,6	6,4
4	Hindistan	3.681.360	3.723.677	2.671.996	-28,2	6,2
5	Çin	2.406.793	2.757.893	2.557.510	-7,3	5,9
6	ABD	2.663.134	2.723.077	2.366.171	-13,1	5,5
7	Güney Kore	1.419.534	2.169.475	2.008.633	-7,4	4,7
8	Fransa	2.132.667	2.145.530	1.877.477	-12,5	4,4
9	Suudi Arabistan	1.963.900	2.207.746	1.860.067	-15,7	4,3
10	Belçika	1.759.109	1.783.516	1.512.257	-15,2	3,5
11	İspanya	1.348.076	1.481.251	1.356.770	-8,4	3,2
12	İsrail	1.937.002	2.353.224	1.250.278	-46,9	2,9
13	Yunanistan	3.378.864	3.299.563	1.245.605	-62,2	2,9
14	Hollanda	1.388.510	1.479.624	1.147.004	-22,5	2,7
15	Birleşik Krallık	1.161.239	1.244.937	1.089.511	-12,5	2,5
Liste Toplamı		39.965.730	41.319.272	31.498.570	-23,8	73,3
Genel Toplam		54.163.707	55.400.624	42.992.094	-22,4	100,0

KİMYA ENDÜSTRİSİ MESLEK DALLARI

Kimya endüstrisi çok geniş alandan oluşan bir sektör olduğu için çok çeşitli meslek dallarından kişiler bu alanda çalışmaktadır. Petrokimya ve diğer kimyasal elementlerin rezervlerinin keşfedilip çıkarılması ve işlenmesi sürecinde maden mühendisliği, petrol mühendisliği, kimya mühendisliği gibi yüksek öğrenim gerektiren mesleklerin yanında bu alanda birçok teknik eleman da görev yapmaktadır.

Hazır gıdalarda kullanılan kimyasal maddeler için gıda mühendisliği, tıbbi ilaç ve kozmetik ürünlerin üretiminde biyo-kimya alanında uzman tıp doktorluğu, zirai ilaç ve gübre üretiminde görev alan ziraat mühendisliği gibi daha birçok meslek dalını, kimya endüstrisinde görev alan meslek dalları arasında sayabiliriz.

Kimya endüstrisinin bazı ürünlerinde ileri teknoloji gerektirmektedir. Bu nedenle kimya endüstrisi, araştırma ve geliştirme çalışmalarının en yoğun yapıldığı alanlardandır. Bu alanda araştırma yapan kimyagerler farklı özelliklere sahip bileşikleri farklı alanlarda test etmektedirler. Nano teknolojinin kimya endüstrisini ilgilendiren alanlarında çok yüksek getirişi olan ürünlerin üretimi çalışmaları devam etmektedir.

Türkiye, dünya bor rezervlerinin büyük bir bölümüne sahiptir. Bor elementinin gelecekte çok daha önemli hâle geleceği bilim dünyasında söylenmektedir. Ülke olarak bor ve buna benzer kimyasallara yönelik araştırma ve geliştirme faaliyetlerini hızlandırmalıyız. Bu alanda yapılan bilimsel çalışmaları daha detaylı hâle getirebilmek için bu tarz kimyasallar üzerinde branşlaşmayı artırmalıyız. Bu gelişime paralel olarak ileride belki bor mühendisliği gibi bir meslek dalı da oluşabilir. Siz de gelecekte kimya endüstrisinde başka hangi meslek alanlarının olabileceği hakkındaki tahminlerinizi söyleyiniz.

